

Eesti Kodu-uurimise Seltsi, Eesti Muinsuskaitse Seltsi ja Eesti Genealoogia Seltsi kümnes aastaraamat

Astaraamat ilmub alates 2005. aastast. Esialgu olid väljaandjateks Eesti Muinsuskaitse Selts (EMS, asutatud 1987) ja Eesti Kodu-uurimise Selts (EKUS, asutatud 1939, taasasutatud 1990).¹ Esimese aastaraamatu eessõnas kirjutab üks selle koostajaid Georgi Särekanno: „Suur osa Muinsuskaitse Seltsi asutajatest ja tänastest liikmetest on ka Eesti Kodu-uurimise Seltsi taasasutajaid ning tegelenud aastaid ja aastakümneid varemgi kodu-uurimise ja mõistagi ka muististe kaitsega, niivõrd kui võrd oli see võimalik tollastest tingimustes. On ju loomulik, et inimene, kes uurib oma kodukandi loodust, ajaloo- ja kultuuripärandit, valutab ka südant nende väärtuste saatuse pärast. Et paremini täita oma missiooni, ongi mõlema seltsi liikmeks hakatud tunnetama vajadust tihedama koostöö järele, mille esimeseks viljaks sai antud ühine aastaraamat. Selle väljaande eesmärgiks on jäädvustada meie töid ja tegemisi ka laiemale üldsusele, propageerida kodu-uurimist ja muinsuskaitset tegevust, et säiliks järjepidevus põlvkondade vahel ning jääks püsima aatelisus ja missioonitunne, millest on kantud mõlema seltsi tegevus.“

Aastaraamatu „2007“ kahele varasemale väljaandjale lisandus veel kolmaski – Eesti Genealoogia Selts (EGeS, asutatud 1931, taasasutatud 1990).² A 4 formaadis on tänaseks ilmunud kümme aastaraamatut³ ja nende lehekülgede arv on kõikunud 174 (2005) ja 110 (2006) vahel. Kahe esimese aasta suur mahuerinevus on ilmselt tingitud sellest, et esimeseks aasta-

raamatuks oli kogunenud mitme aasta jooksul suur hulk materjale ja järgmise aasta jooksul ei jõudnud kõik oma uute kirjatöödega päris õigeaks ajaks valmis. Edasi on aastaraamatu maht poolteisesaja lehekülje juures stabiliseerunud. Esimese aastaraamatu väljaandmist toetas Eesti Rahvuskultuuri Fond, edaspidi on seda teinud Eesti Kultuurkapital. Esimese aastaraamatu trükkis AS Pakett Tallinnas, järgnevad OÜ Greif trükikoda Tartus, Tallinna Raamatutrükikoda, Alprinter Trükikoda OÜ Täkumetsa külas Kohtla vallas, OÜ Vali Press, kaks viimast aga Auratrükk.

Viimase kahe aastaraamatu 160 leheküljele on trükitud varasemast paremale paberile, mis on tunduvalt tõstnud nii tekstilise osa juurde kuuluvate mustvalgete illustratsioonide kui ka värvifotode trükikvaliteeti. Kui varem olid kõigi kolme seltsi värvifotodega tahvlid raamatu lõpus, siis alates aastaraamatust „2013“ on need iga seltsi os juures eraldi. Kõigi kolme seltsi tegevus on kokku võetud ingliskeelsete resümeeidega, samuti on sisukord ingliskeelne.

Kümnenda aastaraamatu juhatab sisse Georgi Särekanno, kes meenutab kümne aasta tagust aastaraamatu saamislugu ja kirjeldab edasist arengut. Tema on koostanud ka väljaande lõpus oleva kõigis kümnes aastaraamatus ilmunud artiklite koondregistri. Traditsiooniliselt saab lugeja ka kümnendas aastaraamatu numbris ülevaate kolme seltsi tegevusest aasta jooksul, leiab uurimuslikke artikleid, lisaks seltside tegevuses silma paistnud isikute eluloolisi

¹ Põhikirjas on öeldud, et Eesti Kodu-uurimise Selts loeb end 21.04.1939 asutatud Eesti Kodu-uurimise Seltsi (registreeritud 08.05.1939 Eesti Teaduste Akadeemia juures) ning Eesti NSV Teaduste Akadeemia Kodu-uurimise komisjoni (asutatud 23.07.1958) järglaseks ja jätkab nende tegevust. Selts on assotsieerunud Eesti Teaduste Akadeemiaga. Eesti Kodu-uurimise Seltsi taasasutamise koosolek toimus Tallinnas 17.01.1990.

² Põhikirjas on öeldud, et Eesti Genealoogia Selts on 1931. aastal asutatud Eesti Eugeenika ja Genealoogia Seltsi Genealoogia Toimkonna õigusjärglane. Eesti Genealoogia Selts asutati 05.05.1990 Tallinnas.

³ Artikli trükk andmise ajaks on jõudnud ilmuda ka üheteistkümnend aastaraamat.

Fotol vasakult X aastaraamatu koostajad Helle Solnask, Peep Pillak, Ene Luka, Raivo Maine, Andrus Ristkok ja Evelin Povel-Puusepp, ees Georgi Särekanno. Foto: Ants Kraut

artikleid (Eduard Leppik, Johan Rumberg, Mart Aru, Ülo Puustak, Oskar Raudmets, Andres Pisa, Tiina Tafenau, Fred Puss, Kadri Kruusiauk, Mardo Margumets, Endel Laul). Kodu-uurijatest Andrus Ristkok, Eva Maaring ja Ene Luka annavad ülevaate Eesti kodu-uurimise ajaloost ning seltsi 75 tegevusaastast, Lembitu Twerdianski tutvustab Kullamaa kalmistut, Sergei Seeland kirjutab Halinga valla piirkonna vanemast ajaloost, Georgi Särekanno jutustab kahe kooliõpetaja, August Lubi ja Karin Topmani, samuti kartulikuninga Johan Rumbergi loo. Muinsuskaitse seltsi liige Jüri Tõnisson kirjutab Narva koonduslaagrist (1944–1955) ja selle kalmistust, allakirjutanu ja Silva Paluvits Simititsa eestlaste külast. Genealoogidest on Raivo Seppo uurinud luterlike eestlaste nimesid Esimese maailmasõja ajast; Vello Kallandi kirjutab Joosep Allikast Esimeses maailmasõjas temast säilinud päeviku põhjal; Helle Koppel tutvustab Tiefi valitsuse liikme Endel Inglise saatust; Kalev Kask jagab lugejatega oma suguvõsa kroonikat, mille on kirja pannud Ann Palandi; Eike Koemets tutvustab Koemetsade perekonda ja Helvi Höd-

rejärv kuulsat agrokeemikut prof. dr. Margaret Wrangelli. Ülalpool loetletud kirjatööd on mõned näited, kuid kindlasti leiab ajaloohuvi- line aastaraamatust „2014“, nagu ka eelnevast üheksast, huvitavat lugemist veelgi.

Peep Pillak

Peep Pillak

(1957), MA, vanem raamatukoguhoidja, Hoiuraamatukogu, Suur-Sõjamäe 44 A, 11415 Tallinn, peep.pillak@gmail.com